

Johanneksen evankeliumin selitys 52
 Joh. 18:49-19:16

Jeesus tuomitaan ja ristiinnaulitaan

Edellisellä kerralla tässä Johanneksen evankeliumin selityksessä käsitelimme sitä, kuinka Jeesus vietiin roomalaisen maaherra Pontius Pilatuksen kuulusteltavaksi. Jäimme Pilatuksen palatsiin ja siihen kohtaan, jossa maaherra oli kysynyt Jeesukselta: ”Mitä on totuus?”

Barabbas eli ”isän poika”

Tämän sanottuaan Pilatus meni taas ulos juutalaisten luo ja sanoi heille: ”En voi havaita hänen syyllistyneen mihinkään rikokseen. Tapana on, että minä pääsiäisjuhlan aikana teidän mieliksenne päästän vapaaksi yhden vangin. Tahdotteko, että vapautan juutalaisten kuninkaan?” Silloin he alkoivat huutaa: ”Ei häntä! Päästä Barabbas!” - Barabbas oli rosvo (Joh. 18:38-40).

Vaikka Pilatus ei siis ymmärtänyt Jeesuksen puhetta siitä, että hän oli tullut maailmaan todistamaan totuuden puolesta, hän ei voinut havaita Jeesuksen syyllistyneen siihen mistä häntä syytettiin, eli rikollisuuteen. Maaherran tuomio oli siis: ”Syytön”.

Pilatus halusi päästää Jeesuksen vapaaksi ja ajatteli, että hänen tapansa vapauttaa vanki pääsiäisen aikaan olisi keino siihen. Väkijoukko kuitenkin huusi vapaaksi Barabbas –nimisen ”rosvon”. Hän oli ilmeisesti jonkinnäköinen sissi tai terroristi, joita liikkui Juudean maaseudulla vastustamassa roomalaisia miehittäjiä ja samalla tekemässä väkivaltaa myös tavallisille ihmisille.

Barabbaan nimi tarkoittaa ”Isän poika”. Ehkä siinä on takana teologista ironiaa: ”Isän poika” niminen rikollinen vapautetaan ja oikean Isän Poika, Messias, ristiinnaulitaan hänen sijastaan.

Jeesus ruoskitaan

Nyt Pilatus käski ruoskia Jeesuksen. Sotilaat väänsivät orjantappuroista kruunun hänen päähänsä ja pukivat hänet purppuranpunaiseen viittaan. Toinen toisensa jälkeen he tulivat hänen eteensä ja sanoivat: ”Ole tervehditty, juutalaisten kuningas”, ja läimäyttivät häntä kasvoihin (Joh. 19:1-3)

Jeesuksen ruoskimisesta käytetty kreikankielinen sana ”*mastigoo*” tarkoittaa ankarinta roomalaista ruoskintarangaistusta. Heillä oli niitä kolmenlaisia: a) *fustigatio*, b) *flagellatio* ja c) *verberatio*. Ensimmäinen tarkoitti piiskausta, joka oli rangaistus itsessään. Kaksi seuraavaa oli niin rankkoja

käsittelyjä, että niitä käytettiin ennen varsinaista kuolemanrangaistusta. Jeesuksen kokema *verberatio* oli niin raaolla välineillä tehty, että se repi ihon ja lihaksiakin rikki.

Orjantappurakruunu ja punainen viitta olivat pilkkaamista varten. Jeesusta syytettiin siitä, että hän halusi olla juutalaisten kuningas. Ja pitihän kuninkaalla kruunu ja viitta olla!

Pilatus yrittää taas vapauttaa Jeesuksen

Pilatus meni taas ulos ja sanoi juutalaisille: "Minä tuon hänet tänne osoittaakseni, etten pidä häntä syyllisenä mihinkään rikokseen." Niin Jeesus tuli ulos, orjantappurakruunu päässään ja purppuranpunainen viitta yllään, ja Pilatus sanoi: "Katso: ihminen!" (Joh. 19:4-5)

Pilatus ajatteli selvästi, että rankka ruoskiminen tyydyttäisi juutalaisten kansanjohtajien Jeesusta kohtaan tuntemaan vihan ja kostonhimon. Hänen sanansa "Katso: ihminen!" olivat tarkoitetut herättämään sääliä.

Mutta Pilatus aliarvioi sen, kuinka paljon ylipapit vihasivat Jeesusta.

Kun ylipapit ja heidän miehensä näkivät Jeesuksen, he rupesivat huutamaan: "Ristiinnaulitse! Ristiinnaulitse!" Pilatus sanoi heille: "Ottakaa te hänet ja ristiinnaulitkaa. Minä en ole havainnut hänen syyllistyneen mihinkään." Juutalaiset vastasivat: "Meillä on lakimme, ja lain mukaan hän on ansainnut kuoleman, koska hän väittää olevansa Jumalan Poika." (Joh. 19:6-7).

Tässä vaiheessa ylipapit paljastivat todellisen syyn siihen, miksi he halusivat Jeesuksen tapettavaksi: "Koska hän väittää olevansa Jumalan Poika." Tähän mennessä he eivät olleet sitä paljastaneet, mutta nyt kun peli alkaa mennä kovaksi ja tunteet kiihtyvät äärimmilleen, todellinen syytös sylkäistään ulos.

Pilatus säikähtää

Tämän kuullessaan Pilatus kävi yhä levottomammaksi (Joh. 19:8).

Jeesus oli jo aiemmassa kuulustelussa tehnyt Pilatukseen vaikutuksen. Se on helppo ymmärtää, jos mietimme vaikkapa sitä, kuinka Jeesusta pidättämään lähetetyt Sanhedrinin upseerit eivät olleet onnistuneet tehtävässään, koska Jeesuksen puheen auktoriteetti oli tehnyt heihin niin suuren vaikutuksen. Pilatus oli kuitenkin pystynyt ruoskittamaan Jeesuksen. Mutta Jeesus oli kärsivänäkin jotenkin niin vaikuttava hahmo, että kun Pilatus kuuli hänestä, että hän oli sanonut olevansa Jumalan Poika, hän huolestui todella, jopa säikähti.

Hän meni takaisin palatsiin ja kysyi Jeesukselta: "Mistä sinä olet lähtöisin?" Mutta Jeesus ei vastannut hänelle. "Etkö puhu, vaikka minä kysyn?" Pilatus sanoi. "Etkö

tiedä, että minulla on valta päästää sinut vapaaksi ja valta ristiinnaulita sinut?" Jeesus vastasi: "Sinulla ei olisi minuun mitään valtaa, ellei sitä olisi annettu sinulle ylhäältä. Siksi on suurempi syyllinen se ihminen, joka on minut sinulle luovuttanut." (Joh. 19:9-11).

Pilatus hermostuu tässä yhä enemmän. Hän on yrittänyt jo kaksi kertaa vapauttaa Jeesuksen, mutta ei ole onnistunut juutalaisten ylipappien järjettömän itsepäisyyden takia. Ja nyt tuo hänen puolustamansa viaton uhrikin käyttäytyy järjettömän itsepäisesti eikä suostu puhumaan hänelle, vaikka hän on yrittänyt jo kahdesti saada hänen vapautetuksi ja vaikka hänellä toisaalta on valta yhdellä ainoalla sanalla tuomita hänet kuolemaan.

Silloin Jeesus puhui Pilatukselle: "Sinulla ei olisi minuun mitään valtaa, ellei sitä olisi annettu sinulle ylhäältä. Siksi on suurempi syyllinen se ihminen, joka on minut sinulle luovuttanut." Jeesus ei vapauta Pilatusta syyllisyydestä, mutta toteaa, että juutalaisten ylipappien ja Juudas Iskariotin syyllisyys on suurempi. He toimivat tarkoituksellisesti ja vihasta, Pilatus painostuksen alaisena.

Et ole keisarin ystävä!

Pilatus yritti nyt saada Jeesuksen vapautetuksi. Mutta juutalaiset huusivat: "Jos päästät hänet vapaaksi, et ole keisarin ystävä! Joka korottaa itsensä kuninkaaksi, nousee keisaria vastaan." (Joh. 19:12)

Tuolla huudollaan juutalaiset ylipapit ja kansanjohtajat pistivät Pilatuksen todella hankalaan asemaan. Pilatuksen toiminta maaherrana ei ollut tähänkään saakka ollut mitenkään moitteetonta. Jos hän nyt vapauttaisi Jeesuksen, hänestä varmasti kanneltaisiin keisari Tiberiukselle, että hän oli päästänyt vaarallisen kapinallisen vapaaksi. Kaikenlisäksi keisari Tiberius oli tunnetusti lähes vainoharhainen kaikkea kapinointia vastaan ja eleli siksi pääasiassa Caprin saarella. Jos tähän lisätään vielä se, että Pilatuksen Roomassa asuva suojelija nimeltä Sejanus oli hiljattain joutunut epäilyksen alaiseksi siitä, että oli yrittänyt juonia vallan Tiberiukselta itselleen. Ehkä juuri tuo Sejanus oli auttanut Pilatuksen Juudean maaherraksi. Jos asia tosiaan oli noin, Pontius –raukalla ei ollut mahdollisuutta kestää enää yhtään poliittisia epäilyksiä. Juutalaiset Jeesuksen vastustajat olivat saaneet hänet pihteihinsä.

Lithostroton

Nämä sanat kuultuaan Pilatus toi Jeesuksen ulos ja asettui tuomaristuimelleen niin sanotulle Kivipihalle, jonka hepreakielinen nimi on Gabbata. (Joh. 19:13).

Tuo Pilatuksen virallinen tuomioistuin sijaitsi siis paikalla nimeltä *Lithostroton* eli siis käännettynä Kivipiha. Nykyisinhän Jerusalemissa näytetään Via Dolorosan alussa ilmeisesti Antonian linnan pihalla sijainnutta isoin laattakivin kivettyä pihaa ja sanotaan, että oli tuo Pilatuksen Lithostroton. Siellä on jopa noihin laattakiviin kaiverrettuna roomalaisten sotilaitten noppapeli. Turistioppaat

kertovat, että ehkä juuri sellaisen päällä sotilaat pelasivat noppaa Jeesusta pilkaten ja arpoivat, että kuka häntä saisi lyödä.

Olen kuitenkin lukenut jostain, että tuo turisteille näytettävä Lithostroton olisi paljon myöhäisempi n. vuodelta 135 jKr. ja peräisin roomalaisesta kaupungista Aelia Capitolina, jonka he rankensivat Jerusalemin tilalle tuhattuaan entisen Jerusalemin perusteellisesti v. 70 jKr. juutalaissotien päätteeksi. Mitenkähän asia oikein on, Teuvo? Kerrotaanko Jerusalemissa turistelle ihan mitä hyvänsä?

Ristiinnaulitse!

Tämä tapahtui pääsiäisen valmistuspäivänä puolenpäivän aikaan. Pilatus sanoi juutalaisille: "Tässä on teidän kuninkaanne." Juutalaiset huusivat: "Pois! Pois! Ristiinnaulitse hänet!" Pilatus sanoi heille: "Pitääkö minun ristiinnaulita teidän kuninkaanne?" Mutta ylipapit vastasivat: "Ei meillä ole muuta kuningasta kuin keisari." Silloin Pilatus heidän vaatimuksestaan luovutti Jeesuksen ristiinnaulittavaksi (Joh. 19:14-16).

Tuo oli Pilatuksen viimeinen yritys saada Jeesus vapautetuksi. Se ei kuitenkaan onnistunut. Juutalaiset kansanjohtajat vetosivat ovelasti taas Pilatuksen heikkoon kohtaan eli siihen, että piti olla uskollinen Rooman keisarille.

Jeesusta lähdettiin viemään. Kantaen itse ristiään hän kulki kaupungin ulkopuolelle paikkaan, jota kutsutaan Pääkallonpaikaksi, heprean kielellä Golgata (Joh. 19:16-17).

Roomalaisen tavan mukaan ristiinnaulittavan piti itse kantaa ristinsä poikkipuu eli *patibulum* teloituspaikalle. Pystypuu oli siellä valmiina ja jäi teloituksen jälkeen odottamaan seuraavaa uhria.

Tuossa sanotaan, että Golgata oli kaupungin ulkopuolella. Mitenkäs se, Teuvo, on mahdollista, että kun minä olin Jerusalemissa, niin siellä turistioppaat näyttivät Golgatana paikkaa, joka oli selvästi Jerusalemin kaupunginmuurin sisäpuolella. Siihen paikkaan oli rakennettu iso Pyhän haudan kirkko, ja sen sisällä oli muka sekä Golgatan kumpu että Jeesuksen haudan paikka. Mutta kirkon ulkopuolella on vanhaa kaupunkia joka puolella, ihan pelkkää basaaria. Taasko minua höynäytettiin?

Siellä sotilaat ristiinnaulitsivat Jeesuksen ja kaksi muuta hänen kanssaan, yhden kummallekin puolelle ja Jeesuksen heidän keskelle (Joh. 19:18).

Johannes ei kuvaa tarkemmin ristiinnaulitsemista. Se oli tuttu toimitus ihmisille, jotka elivät evankeliumin kirjoitusaikaan. Ei siitä kai kyllä kovin mielellään juteltu, se oli niin älyttömän raakaa touhua. Siksi sitä ei sovellettu rooman kansalaisiin lainkaan, ainoastaan orjiin ja muukalaisiin rikollisiin. Ristiinnaulitsemisesta ei sopinut sivistyneen roomalaisen liiemmin edes puhua. Mutta kyllä se oli yleisesti tiedossa, miten kauhea tuo teloitusmuoto oli.

Mutta jo 200 -luvulla asia muuttui. Roomalaiset tajusivat itsekin, että ristinnauliseminen oli liian julmaa. Se lopetettiin 200 -luvulla. Vasta silloin ristikä alkoi tulla kristinuskon symboli. Aiemmin se oli liian rankka, niinä aikoina kun ihmiset tiesivät mistä ristiinnaulitsemisessa on kyse. Ehkä samasta syystä evankeliumeissa ei tippaakaan maaleilla itse ristiinnaulitsemistapahtumaa.

Ristin kirjoitus

Pilatus oli kirjoittanut taulun, joka kiinnitettiin ristiin. Siinä oli sanat: "Jeesus Nasaretilainen, juutalaisten kuningas." (Joh. 19:19).

Miksi Pilatus kirjoitutti tuollaisen taulun? Halusiko hän pilkata Jeesusta? En usko. Minusta vaikuttaa siltä, että Pilatuksen sympatia oli Jeesuksen puolella, vaikka hän ei poliittista tarkoituksenmukaisuutta etsivänä ihmisenä antanut sen vaikuttaa toimintansa. Silti minusta on luultavaa, että Pilatus halusi tuolla kirjoituksellaan pilkata pikemminkin juutalaisia kansanjohtajia, jotka olivat vaatineet Pilatusta teloittamaan Jeesuksen vastoin hänen tahtoaan.

Monet juutalaiset lukivat kirjoituksen, sillä paikka, missä Jeesus ristiinnaulittiin, oli lähellä kaupunkia. Teksti oli kirjoitettu hepreaksi, latinaksi ja kreikaksi (Joh. 19:20).

Golgata oli siis lähellä kaupungin muuria, mutta kuitenkin sen ulkopuolella. Tämä selittäisi sen, mitä Teuvo sanoit aiemmin, että Jerusalemin muuri rakennettiin myöhemmin laajemman alan peittäväksi, kuin mitä se oli Jeesuksen aikoihin.

Teksti oli kirjoitettu tuon ajan pääkielillä, hepreaksi, latinaksi ja kreikaksi. Se enteili sitä, että Jeesus oli koko maailman Vapahtaja, johon pian tultiin uskomaan kaikkien noiden kielten valta-alueilla.

Juutalaisten ylipapit sanoivat Pilatukselle: "Älä kirjoita: 'Juutalaisten kuningas.' Kirjoita, että hän on sanonut: 'Minä olen juutalaisten kuningas.'" Pilatus vastasi: "Minkä kirjoitin, sen kirjoitin." (Joh. 19:20-21)

Pilatus oli oikeassa, että hänen valitsemansa sanamuoto ärsytti juutalaisten ylipappeja. Tässä hän pääsi hieman näpäyttämään heitä ja pitämään pintansa. Mutta eipä se suuri lohtu ollut. Pilatus oli joutunut pettämään koko luomakunnan Herran ja luovuttamaan hänet kauheaan kidutukseen, vastoin omaatuntoaan.

Ehkä Johanneksen evankeliumissa on tässä kuitenkin kätkeytyä teologista ironiaa. Jeesuksen oma kansa, juutalaiset, luovuttavat hänet, kuninkaansa, ristillä tapettavaksi. Pakana kuitenkin tunnustaa hänet kuninkaaksi, ja tekee sen monella kielellä. Näin Jeesus, koko maailman Vapahtaja, alkaa vetää kaikkia kansoja puoleensa, sen jälkeen kun hänet "korotetaan maasta". Näinhän hän itse ennakoi aiemmin:

Ja kun minut korotetaan maasta, minä vedän kaikki luokseni." Näillä sanoilla Jeesus ilmaisi, millainen tulisi olemaan hänen kuolemansa (Joh. 12:32-33).